

Any XIII

Barcelona 15 de Mars de 1900

LA TORRESA

SETMANARI CATALÀ
10 CENTIMS lo número

La Bella Montecó.

Artista que tant per sa elegancia com *chic*, està fanatisant en lo teatro Gran-Via

De dijous á dijous

LA UNIÓ FA LA FORSA.—

LOS OBRERS DE JAQUÉ Y SOMBRERO

Lo dijous de la setmana passada 'ls tranvías de la denominada Companyia Anónima no circularen.

Los cotxeros y cobradores dels mateixos, prenent exemple d' altres companys d' ofici al servey de d' Empresas establertes en altres poblacions espanyolas, s' han associat, y 'l dijous se declararen en *huelga*, considerant que la unió fa la forsa, y la *huelga* la forrosa.

¿Quins motius tenían dits empleats pera adoptar la esmentada resolució?

Los motius eran poderosos; se tractava d' una serie de privacions, opressions y anomalías, que 'ls empleats del Inglés, ab molt bon acort, resolgueren acabar d' una vegada, encare que tal determinació tingués de costarlos lo pá de cada día.

Dihém los catalans, que de gota en gota s' ompla la bota, y del mateix modo va recarregantse tant de fel lo cos del oprimít, qu' arriba día en que la bilis acumulada ha de desbotar.

Figureuvos—segons s' ha dit mil vegadas—uns pobres empleats sotmesos als capritxos del gerent d' una Companyia poderosa; uns empleats als que á penas se concedeix las horas necessarias al descans del treball cotidiá; als que s' obliga á menjar depressa, engolintse la vianda ab un embut, com sol dirse, y no senyalantsels encare horas fixas pera atendre dita necessitat; als que quan se 'ls despedeix, no se 'ls indica quina siga la falta comesa ni se 'ls dona explicació de cap classe; als que se 'ls obliga á constituir un depósit en metálich, sense abonársels lo més petit interés pe 'l diner depositat; als que, á pesar de portar los tranvías eléctrichs, una velocitat escandalosament extraordinaria, se 'ls posa á l' intemperie, en un lloch reduhit, sense preocuparse de que poden ser presa d' una pulmonía ó de que no poguent manióbrar ab la deguda comoditat, ab la mes gran facilitat poden atropellar als viandants; als que .. etc, etc. En aquestas condicions se trobavan los empleats del Tranvía anomenat del Inglés.

Las queixas d' aquets pobres servidors d' una Companyia *intangible*, de las que 'ns hem fet eco mes d' una vegada, 's comptavan per milers; pero ja pots xiular, quan un gerent no vol beure.

No es d' estranyar, donchs, que per fí, aquets empleats, convertits per tant temps en pacientíssims Jobs, exclamessin: «¡Al cap ne som!» y resolguessin no tornar al treball, mentres la Companyia no atengués sas justíssimas queixas.

La seva energia, la seva resolució imponent, son dignas del mes gran elogi, y ellas, millor que totas las pampinas silvelistas, ab tots sos projectes de

lley, marcan lo cami recte y segur pera arribar á la regeneració desitjada.

La unió fa la forsa; no hi ha més; y 'ls empleats del Tranvía del Inglés, ho han demostrat ab sa actitud decidida.

De las vuyt bases que 'ls mateixos imposaren al gerent de la Companyia, pera tornar al treball, sis foren per ell aceptadas y las dos restants sotmesas á la Junta d' aquella, pera que la mateixa resolgui.

¿Serán també aceptadas aquestas dos bases? No se sab encare, pero á bon segur, donada la energia dels cotxeros y conductors, han de pesar en l' ánimo dels individuos de la Junta.

Sigan aceptadas ó no, molt s' ha lograt ja, demostrantse que qui no s' arrisca no 'n pisca.

Aquets obrers ab sa actitud han descubert un horitzó d' hermosas esperansas.

Afortunadament lo sistema va generalisantse y la opressió cedeix pas á la forsa dels drets de l' home.

Queda n' obstant, una classe, la mes tímida y potser la més desamparada; la classe obrera que podríam denominar de jaqué y sombrero, la qual, á pesar d' aquestas saludables ensenyansas, permanece creuhada de brassos.

Aquesta classe s' associa també, pero no pera resoldre 'l problema de las verdaderas necessitats de la vida, sino pera entregarse á diversions, de las que cap bé ha de reportarne.

Sembla mentida, pero 'ls fets ho demostran; aquesta classe que permanece en un local casi sempre faltat de llum natural, horas y mes horas, esprementse 'l cervell devant d' unas quartillas ó d' uns llibres comercials, per una mesquina retribució; aquesta classe d' ilustració superior á la de brusa y espartenyas, es mes superficial y baladí qu' aquella y 's presta, sense rebelarse, á tota classe d' imposicions y tiranías.

¡Y cuydado, que la miseria de jaqué y sombrero, es terrible!

¡Quants pares de familia trobaríam en aquesta ciutat en que existeixen á milers los capitalistas que fan anar los diners á puntadas de peu, que posan á lloguer la seva inteligencia, desde las vuyt del matí á las deu del vespre, per una mensualitat que no arriba á cent pessetas.

¡Cent pessetas!... ¡Molt mes gasta, diariament, á alguns capitalistas la *querida* que per luxo mantenen!

Y no obstant, la classe de jaqué y sombrero, munió d' esqueletos ambulants, que després d' haver permanescut sis dias á la fossa, surt los diumenges á passejar la seva miseria, sofreix y calla, y 's mostra agrahida á las mans del poderós que li llensa las pelleringas que desprecian los seus gossos.

Cada individu d'aquesta classe desamparada es lo protagonista d'un drama de sufriments y desesperacions horribles; li falta pa y somnia riquesas; desitja festins y l'anemia ò la tisis lo corsecan; sent la vanitat de co'zejarse ab l'aristocràcia y logra sols mostrar los ratats colzes de son jaqué abrillantat pe 'ls constants refrechs de son raspall; cerca afanyòs l'oasis y mor sedent revolcantse en lo desert de la miseria; transigeix ab tot, s'arrastra, 's doblega, portat per son afany de riquesas, y es sa testa aplastada sota 'l peu del poderós á qui presta vassallatje.

Sa muller, no l'ajuda en lo mes mínim, porque ¿qué dirían sas amigas, si la veyan sortir, ab un co'Ve de roba sota 'l bras, d'un safreig públich? ¿quin desdoro per la familia si s'enteravan de que per guanyarse un mós de pa, que sovint li falta, va á fer feynas pe 'ls altres? Gracias que crihi á sos infants, que ja es prou sacrifici y de mal tó no donar la quitxalla á dida.

Los fills d'aquet mártir de tontas preocupacions,

rebaixarian lo bon nom de son pare, si anavan á un taller á defensar una setmanada; es precis que concurrin á las aulas, encare que cada matrícula representi una mesada de no tirar carn á l'olla. La qüestió es dissimular la indigencia, guardarse del que dirán; vestir panyo y calsar botinas; lo cotò y las espartenyas fan massa pobre.

¡Y 'l protagonista d'aqueix drama horrible ha de donar compliment á tals preocupacions, ab cent pessetas!

No s'associa á sos companys, no imita al modest obrer, pera imposar condicions á qui l'explota; desconeix la forsa de la unió; creu qu'arrastrantse arribará á la meta de sas aspiracions.

¡Es digne de llástima!

¡Pobres obrers de la inteligencia! ¡La seva miseria es la mes espantosa!

¿Quan se convencerán de la necessitat d'unirse y declararse en *huelga*?

PIERROT DE LA TOMASA.

Lo caball, lo matxo y 'l burro

EN certa casa de pagés, molt rica, tenian en lo estable, per anar al mercat á fer trafica y porque 'l xico gran pogués fe 'l curro, un matxo, un caball tort y un pobre burro. Considerant lo que era lamentable l'estat en que s'trobavan, van pensá un dia, tot menjant garrofes, tractar tan gran assumpto 's tres estrofas, y aixís, ab veu de nas, argumentavan.

—¿Cóm es? deya 'l caball, tirant arrera de clíns la seva llarga cabellera, com un pianista al assentarse al piano.—

¿Cóm es que sent, com só, tan campetxano, no haig d'prendá á las eguas, y ab una flo en lo trau y un bon *baguero*, y uns lentes per guaytarlas de dos lleguas, conquistar os garbós com un bo'ero y seas casarme may, no dalshi treguas?

—Així ho faré,—va dí,—y ja no m'enredo; m'entregaré al amor y solté 'm quedo. Lo matxo, que menjant fabons y palla và escoltar lo que deya 'l letxuguir o

—Fas bé,—li contestá,—festeja y balla, y no tentis casante á ton destino.

A mi fa un any que s'ha m'ha mort la mula y ja veus que ni menos porro g'essa.

¡Lo que 'm va fer patir la gran gandula!

¡Tan sols ho pót saber aquell que ho passá!

Dixosos eram, quan va veure un dia á un matxo d'un dels trens de artillería, y prou sab bé tothom de las minyonas, que en veyent militars ja no hi ha donas. L'artillería montada va seduir-la, lo bon arreu que ell duya vá exaltar-la, y anavan ja á fugir, quan d'una cossa

fereixo al artil é, mato á la mosca, y adúltera al canyet varen portarla.

¡Ja veus si vaig patir! May mes m'enredo, estich desenganyat y viudo 'm quedo.—

Lo burro, que escoltava, per sí, tot remugant, si'osofava, (que ja 'i si osofá es, sense se agravis, de sabis burros y de burros sabis)

Quan ell va haver per fi pesat la cosa, aixís se va espicá, ab la diferencia que en lloch de ser en vers va dirho en prosa, forma mes propia per parlar la ciencia:

¿Per qué n'es ¡ay! del bram la veu melosa; per qué l'exceís Criador va fer las burras; per qué 'ns haurá donat la qua hermosa ab que espan ém las moscas dantnos surras?

Las queixas d'aquest viudo son ja vellas, y si jo puch gosá ab burra matrona, ¿qué 'm pot fé á mi la dona, que 'm passi mes amunt de las aurellas?

Si no pensés aixís, s'acabaria la rassa del meu nom, quan moriria.

¡Casemnos, ja que som joves y curros!

¡L'amor dels ases omple 'l mon de burros!

Al cap d'un any d'aquesta gran parlada, l'ambició de to's tres era lograda: lo caball, sent solté y fent bojerías, s'en va anar al calaix en molt pochs dias; lo matxo, viudo, y anyorant la dona, no passava, 's pot dir, una hora bona, y 'l burret, ab la dona y nou criaturas, patia al í 'ls set calzers d'amarguras.

Lo qual vol dir, lector, per mes que altera, que aquí no s'hi está bé de cap manera.

S. P.

LA TOMASA
GUERRA ANGLO-BOER

La victoria es compromesa,
y l' altura van guanyant,
depressa, l' alé aguantant,
pera doná una sorpresa.

LA TOMASA
ANAR PER LLANA...

—¡Calla, dorm! Ab poch treball
me 'l menjo com un secall.

—¡Com ronca! Ja no s' escapa,
y al punt lo treuré del mapa.

—¡Sant Roch! ¡Roncava de bromal!
¡Quina por que 'm fá aquest home!

—¿Volías matarme?— ¡Yes!
—¡Qu' es bona la carn d' inglés!

De sobretaula

Diálechs de la vuytada

—**A**RA sí que 'ls pobres boers han agotat ja tots 'ls recursos del séu heroisme.
—Espéris una mica. A mi 'm sembla que lo que han fet fins ara no ha sigut res més que 'l prólech de la seva immortal obra.

—¿No veu que 'ls inglesos han anat acumulant allí reforsos de tota mena, ab ventatjas inmensament superiors á las dels transwaalians, y... contra la forsa no hi ha resistencia?

—Si senyor; pero ha de teni en compte que contra la forsa material superior de Inglaterra, hi ha la forsa moral extra del Transwaal; ò sinó ja veurá com encare 's girará la truyta á favor de 'n Krüger.

—¿També es platónich vosté? Miri; jo tinch pe 'ls boers la mateixa simpatia que tothom, y á pesar d' aixó n' estich tristament convenut de que la causa noble del Transwaal (qu' es la causa santa de molts pobles) no tindrà l' efecte que desitjém.

—Ab lo séu pessimisme no s' hi pot combatre. Jo estich en que á la curta ó á la llarga tots 'ls Transwaals, carregats d' *inglesos* farán la pau.

—¿Si, prou! Lo mateix que 'l Transwaal de Catalunya, si fá ó no fá.

—Sembla que al últim lo de las desgracias de Gracia no passarà may més, porque no s' ensorrará may més cap casa.

—¿Qu' es un acort que han prés tots 'ls arquitectes y mestres d' obras y de casas ó be un acort dels paletas y manobras?

—Rès d' aixó; sino que la Providencia diu que vetllará més d' aquí endevant pe 'ls infelissos esclaus del picot y del martell.

—¿Es diu que, á la quènta, la Providencia, s' adormia devegadas tractantse dels mártirs del treball?

—D' ensá que hi ha propietaris y arquitectes la sort dels que no ho son es sempre providencial.

—¿Que t' n' sembla d' aqueixos primers concerts quaresmals del Liceo?

—Que no m' acaban de fer 'l pés.

—A fè que no 's pot demanar mes: la milló orquesta y 'ls millors cantants que tenim.

—Si; pero del Lirich al Liceo hi ha tanta distancia com de una sinfonía de Beethoven á *La mort del escolá*.

—Ara si que no t' entench de cap paraula: si no parlas més clar...

—Pregunta al orfeó si la batuta del mestre Nicolau 'ls excita tant com la de 'n Millet y á la orquesta si la trovan curta (la batuta) tot y sent tan llarch 'l mestre... y m' entendrás del tot.

—Ascolti, Donya Quica: ¿estém en pais de moros ó de cristians?

—¿Perqué, senyora Laya? ¿Perque no hi ha tants bateigs com antes?

—¿Cá, donal... ¡Miri que arrivá á privar la ensenyansa de la Doctrina, es lo que faltava veure!

—¿De la Doctrina? ¿què se empatolla?

—¿Qui l' ha entabanada? ¿Y ara?

—Si senyora, si; han condempnat la Doctrina com si fos pecat apéndrela y las han recullit totes.

—Ho deu havé entés malament: en comptes de la Doctrina deu volguer dir la *Saeta*.

—No senyora, no; la Doctrina, la Doctrina...

—Pro, si á n' els méus noys 'ls hi ensenyan cada dissapte al col legi, y á las parroquias la farán dir com cad' any.

—Donchs, l' home de casa qu' es mes catalanista que cap *base* de Manresa, m' ha dit:—¡Ni la Doctrina 'ns volen deixar llegir!

—¡Ah! Vosté vol dir la Doctrina catalanista; jo 'm creya l' altra.

—¡Ay, ay! Ell diu que la Doctrina catalanista es pe 'ls catalans la verdadera Doctrina cristiana.

**

—Ja hi torném á ser, Pau. Cuydado no prenguis mal ab las espinas.

—¿Parlas per la Quaresma, Pere?

Per mi si que aquesta temporada la podrian ben suprimir; porque no hi trovo cap diferencia ab las altrás temporadas.

—Si, home; aixís com durant lo resto del any tens la llibertat d' escurá algun os, de quan en quan, durant lo temps de Quaresma t' has de fer amich del bacallá qu' es lo més espinós que hi ha.

—¿Pero si las costellas de casa d' un cap del any al altre son 'ls guardia-civils ab casaca!

—Es lo futur plat del dia de tots 'ls espanyols.

PEPET DEL CARBIL.

EPIGRAMAS

—Lo seu fill, y no s' ofenga,
es per mi molt desllenguat.

—Dispensi: vosté va errat:
lo qu' es que té massa llenga.

F. X. T.

—He tret la rifa, Badía,
pro la sogra se m' ha mort.

—Noy, tu si que estás de sort,
dos rifas al mateix día.

J. T.

Devant del jutje, Sabina,
dugué al seu marit Matias
queixantse que tots los días
li donava una tunyina.

—¿Es aixó cert?—Sí, senyor,—
contestá l' home—no ho nego:
no obstant, miri, quan li pego
li pego ab lo mocador.

—Ay, Deu meu, vaya uns ardits;—
diu ella,—perque 'l conega,
si ab lo mocador me pega,
es porque 's moca ab los dits.

E. E.

LO MODERNISME

Coplas (1)

La s'aba del modernisme
per totes parts va grilant
y 's presenta de mil modos
á quin mes interessant.
Ha grillat en la pintura,
en las arts y en lo vestit;
grilla en la literatura
fent lo género... ensopi!
També ab las *solfas*,
lo grill treyent,
ha creat música
que ningú entén...
Mes que siga un carrincló
Si un artista
es modernista,
ja es un niu d' inspiració
—Convenimhi... ¡i senyó!
¡Sols lo «modernista» es bó!

Dú las melenas greixosas
que li perjan de garbí,
y un boletet sense branas
lí tapa 'l migrat tupí
La pipa als morros clavada,
no la deixa ni un instant,
y la calsa arremangada
lo fa mes interessant
Neta la cara,
pelut clatell,
's dona al rostre
tochs de vermell.
Aquest tipo carrincló
modernista
y simbolista,
es no més qu' un... *carretò!*
—Convenimhi si senyó
Sols lo «modernista» es bó!

Da 'l pentinat á lo *vierge*
un monumental barret,
una capa ab llargandaixos,
y de *bolero* 'l cosset
Plena de bilis, neuróica,
sense vida, sense sanch,
passa sos dias clorólita
y posant los ulls en blanch
Frank, Gual, Morera
son sos tres deus,
toca 'l piano...
¡si be ab los peus!
Senyoreta de cartró
gran artista
modernista
que no sab surgi un mi jó
—Convenimhi, si senyó...
¡Sols lo «modernista» es bó!

Un pegat de groch de cuyna
sobre una tela llampant,
y formant circuls concèntrichs
vert-catre del mes brillant,
Ab vermell de regadora,
la llum del dia 's pot dar,
y ab un blau de planxadora
's fan las onas del mar.
Això ho combina
un *ro sinyol*,
luego ho titula
«Surtint el so»
y ab un march dels de *mistó*
un artista
modernista
va y fa un quadro de... *llautó*
—Convenimhi, si senyó...
Sols lo «modernista» es bó!

S'aga la *El Noy de la Mare*
ó bé *El burro està malalt*
y s' hi plantan quatre notas
sense gracia y sense sal
'S fa cantar eixa pesa
per un coro desgraciat
y 's dirigeix ben depressa
á tota ve'ocitat.
Un critich *neula*
sensé talent,
troba eixa música
molt eloqüent
Y l' autor ¡un *carbassó!*
cap de llista
modernista
ja es model d' inspiració...
—Convenimhi, si senyó...
¡sols lo modernista es bó!

Un quinqué en miij d' una sala,
dos personas pe 'ls voltants
qu enrahonan ab grans pausas
d' assumptos interessants...
Parlan de si fa bon dia
de si 's fa fosch cap al tart,
de si es à bona la t'ia
ó la *mixa* va de part...
S' acaba l' acte
pausadament,
lo teló baixa
y surt la gent...
Pro, aquell drama, te coló...
y un artista
modernista
diu que sembla de debó...
Convenimhi, si senyó...
¡sols lo modernista es bó!

M. RIUSECH.

(1) Música del mestre D. Maximinià Novi.

Ó L' UN Ó L' ALTRE

Si fos cert tot lo que 's conta del rey Enrich IV, se tindria de convenir en que gastava un bon xich de bon humor. Be es veritat que als pobres morts se 'ls fan dir moltes cosas, empero si no totes son certas en algo se fonamenta lo renom de graciós que deixa la persona de que 'l poble s' ampara per eternisar sa ditas. Mes aném al gra.

En un viatge que 'l de Navarra feu á un poble qual nom ara no recordo, li sucehí lo que ara us contaré.

Havent rebut l' arcalde, nova de la visita del rey, resolgué fer tot lo humanament possible porque 'l rey fes bon juhí d' ell y del pob et. Ab eix objecte no sossegà á fi de que 'l dia de la arribada hi hagués archs de triomf, coblas, comparsas, balls, comissions y fins determiná llegir á S. M. un parlament propi y que li agradés molt. Ab tal tragí y tantas caborias arriba lo dia senyalat y 'l bo del arcalde s' oblida en miij de las anadas y vingudas de tancar la porta del estable ahont hi tenia lo seu burro y que 's trobava à unas trenta passas del indret hont lo rey havia de ser rebut ab ceremonial.

Arriva aquest, baixa de la carrossa, se seu en lo setial amanit d' expiés y tantost acaba lo poble los seus *vivas* y 'l tirar las gorras enlayre y l' oferir rams á son reyal hoste, lo arcalde s' adelanta y ab lo paper á la má comensa á llegir son parlament. De primer miij avergonyit apenas se li sentia la veu, mes al cap d' un ratet, refentse un xich, sa veu aná creixent y plena y sonora arrivá fins á las orellas del pobre burro que dexantse de menjer palla dins del estable, al sentir la veu del seu amo y volent manifestar á sa manera que coneixia sa veu, llansá un gros bram. L' arcalde se va confondre un xich al sentirlo y veient que al primer bram ne seguia un segon, esforsá la veu pera ofegar la veu del seu animal. Aquest sentir creixer la veu de amo esforsá la seua y entre amo y rüch, entre bestia y arcalde comensá una lluvia de pulmons que tal volta hauria acabat en perjuhí de las saluts d' abdos, á no ser lo rey que mossegantse 'ls llabis per no riure y trencant las paraulas del arcalde, digué ab cara afable:

—Que parli l' un ó l' altre; tots dos al plegat ¿com voleu que us entenga?

Gran temporal filarmònic
 ab espatechs infernals
 entre 'ls gargois del *Diluvio*
 y els músichs municipals

Diu que las *Fulias* han après una sardana
 y si pot ser la ballarán cada setmana.

LICEO

Dos concerts se portan donats en la present temporada de Quaresma y ells han bastat pera una vegada mes donar mostra patent de las qualitats que atresora lo mestre Nicolau qui interpretá bastant acertadament las tres primeras sinfonias de Beethoven.

A causa de un petit desafinament en las trompas al executar-se la tercera sinfonia esmentada, hi hagueren algunas demostracions de desagrado, donant motiu als entusiastas del mestre á un delirant é inoportú entusiasme fins que lograren la repetició.

En honor á la veritat, l' éxit notable dels concerts, per ara, ha pertenescut al *Orfeo catalá* y per lo tant á son mestre Sr. Millet, qui ab las pessas que diumenge passat se cantaren, demostrá que son orfeo pot competir als mes llorejats del estranger.

Las flors de Maig ab tot y lo manosejadas que ja resultan, tal com las canta l' *Orfeo catalá* 'ns semblaren completament noves. Tantas foren las filigranas y mitjas tintas que en dit cantabil s' executaren, provocant al final un entusiasme indescriptible, que 's renová després de cantar l' *Aucellada* inspirada composició coral de Jannequin la que duptém pugui tenir una execució mes acabada per cap altre orfeo ó societat coral.

A continuar los concerts com ha sigut lo segon, será de grata memoria, la temporada que en lo Liceo, haurá fet l' *Orfeo catalá*.

ROMEA

Ab lo teatro plé fins á vessar celebrá son benefici dilluns passat la aplaudida primera actriu D.ª Adelina Sala, qui rebé molts aplausos y molts regalos.

Després de representarse *Lo Nuvi* la beneficiada recitá 'l monólech ¡*May més!* de nostre re'actor *Pepet del Carril*, ab molta gracia. Es una obreta del género festiu que va tenir lo mateix éxit que han tingut quantas obretas te entregal teatro nostre estimat company, á qui felicitem per son nou triomf en la escena cómica.

S' anuncian altres estrenos d' obretas; pero *La filla del mar* s' ha negat, á la quienta.

NOVETATS

De verdadera proba ha sigut la setmana passada pera la Sra. Mariani, ja que casi á diari ha donat nova obra, havent lograt totas ellas execució irreprotxable, com des-empenya dita eminent artista.

De las obras que han obtingut mes éxit, mereixen mencionarse, *Felicitá coniugale*, é *Il controllori dei vagoni-letto*, de Bisson, que son dos notables *vaudevilles* capassos de distreure al espectador mes ensopit y que ab justicia logran excitar las riallas del públich ab sas xistosas escenas y agudissimas ocurrencias.

La Parigina, ab tot y lo renom ab que venia precedida, no satisfé del tot á nostre públich.

En la execució dels esmentats *vaudevilles*, la mentada Sra. Mariani, ha donat mostrats de ser tan notable actriu en la comedia com avants 'ns ho hav'a demostrat ab lo drama. Ab tot, preferim veurela en aquet género. L' acompanyaren ab acert las Sras. Menghini, Pirovano y Montrezza y 'ls Srs. Masi, Zampieri y Grassi.

Pera ahir estava anunciada la *reprisse* del drama en un acte de Verga *Cavalleria rusticana*, anant al cárrech de la Sra. Mariani lo desempenyo del personatge Santuzza que anys enrera executá la eminent Duse.

Pera dissapte próxim, s' anuncia lo drama de Giacosa *Come le foglie*, obra que es l' éxit en los teatros de Italia.

TIVOLI

Ha seguit lo bon éxit que ha lograt la companyia Bérge, que en compensació á las facultats algo gastadas d' alguns de sos artistas, ha procurat donar gran varietat y lo públich ab sos aplausos y asistencia, ha recompensat lo bon desitj dels artistas y direcció.

Sens duple que la obra que ha tingut mes bona acullida ha sigut *La Tempestad* la que valgué una ovació al Sr. Bueso al cantar la romanza de Simón en lo primer acte, sent aixis mateix agasatjats las Sras. Roca y Sola y Srs. Bérge y Subirá per l' acert en son comés.

Hi ha en preparació entre altrats obras, la famosa ópera del mestre Bretón *La Dolores*, la que será presentada ab rigurosa propietat.

CATALUNYA (Eldorado)

Ahir dimecres feu lo despido la *troupe* artistica que executa *Le ballet volant* y que ha lograt que aquet teatro tornés als seus bons temps.

Pera avuy está anunciat l' estreno de la sarsuela *La alegría de la huerta*, original la lletra dels Srs. Paso y Alvarez música del m re. Chueca, qual obra ha sigut la que ha tingut mes éxit en la present temporada en los teatros de Madrid.

A fi de que sa execució sigui tot lo perfecta posible, han vingut á dirigir los últims ensajos, sos propis autors, havent confiat ademés la Empresa alguna decoració nova al reputat escenógrafo Sr. Urgellés.

GRAN-VIA

Lo Sr. Güell deferent sempre ab lo públich, procura que setmanalment hi hagi una atracció en son teatro.

La bella Monterde ha resultat lo que deyan los cartells, aixó es, que á son refinat art hi ha que anyadirhi una elegancia extraordinaria, una hermosura que sols posseixen las fillas de la terra de *Maria Santizima*, y un *chic* extraordinari, lo qual fa que continuament lo públich se esvaloti de entusiasmat demanant, una repetició al darrera de l' altra.

Ademés d' aquesta notable atracció, dissapte últim reforzá la companyia ab la triple Sra. Fernández-Diaz que feu un notable debut, ja que ab lo desempenyo de la *Antonelli* de *El Duo de la Africana* feu gala de sa extensa y bonica veu, aixis com també de irreprotxable dicció, per lo que senti justos aplausos.

Pera demá divendres *La bella Monterde* te anunciat lo ball *Le petit mabille parisién*, que recomaném als *protectors de la Fulla*, y la setmana entrant tindrà lloch lo debut de la eminent concertista de violi Srta. Domingo, contractada per un reduhit número de funcions.

UN CÓMICH RETIRAT.

LA TOMASA
LAS RASPEAS

—¿Y tú quant guanyas?
—Tres duros de la senyo-
ra y dos de lo que puch.

—¿Veuen? avuy m'
hi fet dos ralets de sisas.

Las victimas ignocents de
las niñeras de poch preu.

Tres horas de soletat, esperant
que torni la criada de la Boquería.

Litografia Barcelonesa

S. Ramon, 6
BARCELONA

NO JARDINER

✱

UNA poncella d' un bell roser
Vaig veure nàixer al raig primer
D' un dema í;
Era tan bella, que lo meu cor
Per la poncella va sentí amor
Quan la vegí.

De dia en dia 'nava creixent
Y mes hermosa s' anava fent,
Mo't mes hermosa!
Y un jorn va serne per mí d' amor
Quan la poncella va exclaiá en flor
Quan ja fou rosa!

Regantla anava jo ab tot anhel;
Ayl sa hermosura semblava un cel:
Era di xós.
Tenint la rosa dins mon jardí,
Jo la besava cada matí
Un cop ó dos.

Vaig á besarla una mainada
Trobo la rosa, ja despullada
Pe 'l vent traído:
¿Per qué la rosa ne despullare;
Oh! vent sí ab el a te 'n emportares
Mon pobre cor?...

Y encar com befa, que fes de mí
Lo vent sas fullas feya seguí
Ab tot anhel.
Y trist p' orava mon cor, plorava
Quan llurs despullas se 'n emportava
Camí del cel!

J. C.

Campanadas

4802.

¿Veritat qu' es un bonich número?

¡No falla!

Acabém de veurel, en las llistas de la loteria de Madrid y á ell li corre pón lo primer premi ó sian 240.000 pessetas.

Entre 'ls varios posseadors del bitllet agraciad, s' hi comptan nostres estimats amichs D. Lluís Blázquez y don Joseph Viñas, los quals han vist caure demunt seu la *grossa*, ab a satisfacció consegüent.

Caygudas de grossas com aquesta, son las únicas qu' un home pot resistir, sense sufrir averias.

Felicitém de cor als nostres amichs.

✱

Sembla que l' Hisenda, que per demanar no 's pert, reclama sis millons de pessetas al nostre Ajuntament.

En cambi, hem sentit dir, que la Corporació municipal té molts crèdits contra l' Hisenda—entre ells la del impost municipal, sobre las cédulas, y no pot ferlos may efectius.

Hora es ja de que 'l nostre Ajuntament fassi entendre á la Hisenda que *contra el vicio de pedir, hay la virtud de no dar*.

✱

L' altre dia parlavam en aquestas columnas dels tituls de noblesa que s' expedian desde Roma.

Avuy podém anyadir que 'ls tituls de marqués, comte y baró, 's venen al mateix preu, variant sols la tarifa dintre de cada classe, qu n los tituls han ca ser hereditaris. Per aquets deuen abonarse 8.125 ptas. y 2906 pe 'ls personals.

¡Una friolera!

¿Per cantitat tan insignificant, qui 's privará d' ostentar en las tarjetas de visita 'l titul ab la corona y escuts corresponents?

Nota: Es indispensable pera obtenir una condecoració ó titul pontificis detallar los serveys prestats á la Iglesia y cantitats entregadas pe 'l diner de Sant Pere.

¡Val la pena d' obrir l' ull!

✱

Sabut es que 'ls dos mercats principals de fieras son los d' Amberes y Hamburgo, y en ells pot dirse que se senyala 'l preu qu' ha de regir en los restants mercats d' aqueixa classe.

Ara bé, 'l preu senyalat generalment á una girafa es lo de 30.000 franchs; l' hipopótamo, en costa uns 25.000; los lleons de mes bona estampa, no passen de 5000 franchs; y 'ls elefants fluctuan entre 7 y 12.000 franchs,

¡Cosa rara! en aquestas tarifas no s' hi troba la sogra.

Se veu qu' aquell que 'n té un exemplar, lo daria de regalo y encare hi posaria diners sobre.

✱

Havent preguntat á un amich nostre, qué era indispensable pera que existis la felicitat dintre del matrimoni, nos ha contestat:

1er. Los esposos deuen perteneixe á la mateixa classe social.

2on. Deuen professar las mateixas creencias y estar conformes en la manera d' educar á sos fills.

3er. Ell deu tenir de cinch á deu anys mes qu' ella.

4t. Un y altra deuen portar una bonica fortuna al matrimoni.

Lo nostre amich remarca aquesta última condició y acaba exposant la conveniencia de que 'ls dos conyuges viatin continuament, per camins oposats.

Es lo millor medi pera evitar las barallas.

✱

En lo Transwaal va á formarse un regiment de donas, que s' encarregará de mantenir l' ordre mentres permanesquin en campanya, sos pares germans y fills.

Mes de mil donas s' han inscrit com voluntarias, expresant al president Krüger qu' están disposadas á entrar en batalla si arriba 'l cas.

Ara es quan nos agradaria ser inglesos; pera probar las nostras forsas ab las valentas transwaalense.

*

Los fadrins perruquers de Saragossa, s' han declarat en *hue'ga*, per diferencias ab los seus amos.

Apedregaren los establiments ahont se ravalla, fent gran trencadissa de miralls.

Vetaqui uns braus minyons que *prenen lo pel* als parroquians sense permetre que á n' ells los hi prengui 'l seu amo.

*

Lo general Azcárrega, á pesar d' entendre, que la plan-tilla de Guerra, es sumament recarregada, ha dit que la respecta perque així va trobarla.

La sortida del general sembla una burla, pero hem de convenir en que la seva actitud es altament *respectuosa*.

*

La esmena Sallarés interessant lo concert *económich*, sols la votaren afirmativament quatre diputats.

¡Y luego 'ns diran los ministerials qu' están per las economías!

¡Ni en los concerts las volen!

*

En Silvela ha negat qu' hagi anat á Madrid cap comisionat per la Inglaterra, pera formular reclamacions referents á la venda de las Carolinas.

Si don Paco ha dit que no, ja 's pot creure.

Es l' home de la edat present que te una memoria mes pasmosa.

De tot lo que ha promés al menos s' en ha recordat vintiquatre horas.

*

En una taberna del carrer del Gato, de Madrid, varios joves de l' aristocracia que tenian lo nom del esmentat carrer, varen barallarse, disparant los seus revólvers. Lo resultat de la baralla fou que va sortirne mal ferit un subjecte qu' estava tranquilament bebentse un vas de xarel-lo.

¡Bonica joventut té l' aristocracia madrilenya!

*

COLA PERA ENGANXAR LO CRISTALL

Goma arábica pulverisada.	10 parts.
Nitrat de cals	1 »
Aygua calenta	13 »

Se disol bé y s' aplica sobre las superficies que deuen juntarse, tenintlas en perfecte contacte fins que 's seca la cola.

Telegramas

Del nostre servey... obligatori

TRANVIAS; á l' hora de lo prometre no fa pobre.—Los nos tres empleats volen menos horas de servey, mes diners, mes consideracions, etc., etc.

Tement los efectes de una *huelga* hi accedit á casi tot; pero no han de faltarme recursos pera no atendre lo promés... encare que siga traspassant la explotació de la linea á una altra Empresa.

Un gerent que 's pert de vista.

CONCERT; á l' hora de la soletat.—Hem donat un concert *económich* ab música d' en *Pallayrés*, y sols hem lograt omplir quatre butacas. Lo públich ja está massa escamat.

Cucurulla.

ANQUINES, á l' hora de tocarse 'l cap.—Envieunos aqui dalt tants diners com pujan reunirse y géneros á carretadas, pera socorre á aquets vehins. Ja sabém que la caritat ben entesa comensa per un mateix y que en una obra de Gracia van quedar sepultats tres intelissos jornalers, á quinas familias convindria socorre; pero creyem no obstant, que la caritat fora de casa, á so de bombo y platerets, vesteix molt.

La Comissió del Foment del Descans Nacional.

CERILLAS Y EXPLOSIUS, á l' hora de las capsas buydas.—Los espanyols son insaciables; creuen que per cinch centims ha de donársels una tonelada de mistos. ¿Diuen que no cumpleixo 'l contracte? ¡Es fals! Lo que hi ha, es que en lo contracte se m' autorisa pera expendre classes especiales, ab un número *especial* de cerillas, tan reduhit com me sembli. ¡Vegin si vostés no l' aprofitarian aquesta autorisació!

L' Arrendataria.

CORRESPONDENCIA

(Tancada 'l dia 11 d' aquet mes)

Frederieh Planas: La comprobació de sa denuncia no 'ns es possible. L' escrit que ns remet no constitueix cap proba. Ho sentim, perque aburrim de cor als *ratas literaris*. Font Nielfa: Las d' aquesta setmana fluixejan. Noy de la Sal: *Tal com li dich*, apart d' esser poch interessant, es molt defectuosa: *Roja y caixa*, *sobron y pr ban*, y *Tomasa y passa*, no son consonants. Noy de la Pega: La seva la publicariam si no fos passada sa oportunitat. Un Pastor de Montmeló: No 'ns serveixen. D. Vilá: Ab franque a, es molt dolenta.

Se ven en bonas condicions un

MOTOR A GAS

DE UN CABALL DE FORSA,
sistema Escuder. Está en inmillorable estat; pot veures funcionar en la Litografia de Ramón Estany, Sant Ramón, 6.—Barcelona.

LITOGRAFÍA BARCELONESA

— de Ramón Estany —

6, SANT RAMON. 6 — BARCELONA

SOGRA INFERNALIS (No descrita per LINNEO)

SECCIO DE TRENCA - CLOSCAS

XARADA

Musical es ma primera:
la segona vegetal,
un poblet es la tercera
com també lo meu total.

J. R.

TARJETA

La tal D.^a

Peret Salom

Formar ab aquestas lletras degu-
dament combinadas, un' obra de'n
Eduart Aulés.

P. SALÓM.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7 8—Poble catalá.
- 3 8 1 1 6 3 8— » »
- 7 8 1 1 6 8— » »
- 7 4 1 6 8—Població espanyola.
- 4 5 5 2—Poble catalá.
- 1 8 5— » »
- 4 7— » »
- 5—Consonant.
- 7 6—Nota musical.

- 5 3 7—Poble catalá.
- 5 5 4 8— » »
- 3 2 1 1 6— » »
- 3 1 8 5 5 8—Instrument de música
- 3 1 2 3 4 1 6—Nom d' home.
- 3 8 1 3 8 5 5 8—Poble catalá.
- 3 8 5 2 1 6 8—En moltas casas n' hi ha.
- 1 6 2 5 5 7—Poble catalá.
- 1 2 5 5 8—Eyna de pagés.
- 5 5 4 1—Poble catalá.
- 7 8 7— » »
- 1 2—Nota musical.
- 6—Vocal.
- 5 8—Nota musical.
- 3 2 1—Poble catalá.
- 5 5 4 2—Auceil.
- 7 2 1 1 8—Poble catalá.
- 7 2 5 5 2 7— » »
- 4 5 2 3 8 1 6—Nom d' home.
- 6 3 5 2 7 6 8 7—Poble catalá.
- 7 8 5 8 1 7 8— » »
- 8 1 1 2 5 7—Los arbres n' a tenen.
- 3 1 6 5 5—Animal petit.
- 5 5 2 4—Nom d' home
- 3 6 5— » »
- 5 4—Article.

- 7—Consonant.
- 3 2—Nom d' una consonant
- 7 6 4—Nom de dona.
- 4 1 1 6—Poble catalá.
- 7 8 5 1 8— » »
- 4 5 6 4 5 8— » »
- 7 8 1 1 2 8 5— » »
- 7 8 5 2 5 5 8 7— » »

JOAN ROCAVERT.

SOLUCIONS

À LO INSERTAT EN LO NÚMERO 601

Logogrifo numérich.—Fortianell.

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL·LUSTRAT Y LITERARI

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

- Espanya y Portugal, trimestre. . . 1'50 pessetas.
- Cuba y Puerto Rico, » . . . 2'50 »
- Extranger, » . . . 2'50 »
- Número corrant 0'10 »

Tota reclamació podrá dirigir-se á la
Redacció y Administració de dit pe-
riódich,

— 6, SANT RAMON, 6 —